

Egy életút, ami történelmet írt

A 120 éve született Barlai Ervinre emlékezünk

Szakmai közvéleményünk előtt bizonyára ismert, hogy részvénytársaságunk, a Zalaerdő Zrt. is mélyen elkötelezett gazdag szakmai múltunk megbecsülésében. Hagyományörző tevékenységünk során igyekszünk méltó és maradandó emléket állítani azoknak a sokoldalú, kiváló erdész szakembereknek, akik megyénkbeli, Zalából indultak el, és szakmánk kiemelkedő vezetői, képviselői lettek, akár itt maradvak, vagy máshol az országban szolgálták példamutatóan – esetenként a legmagasabb szinten is – a magyar erdészet, vagy a kapcsolódó társaságatok nemes ügyét.

E gondolatok jegyében kívánjuk most röviden felidézni – különösen a fiatalabb erdésznevezdedük számára – Barlai Ervin munkásságát, vázlatos életútját, aki elérkezve pályája csúcsához, a sorsfordító 1945-ös esztendő követően, a magyar erdészet előtt álló új és rendkívüli problémák megoldásából nem kisebb részt vállalt, mint *Bedő Albert* és *Kaán Károly* a maguk korának feladataiból, s tette mindezt mélyes emberi és szakmai alázattal, ugyanakkor mégis kellő határozottsággal és következetességgel.

Barlai Ervin az ország újjáépítési időszakának legnagyobb formátumú erdészpolitikus, később a hazai faipari kutatás megteremtésének egyik meghatározó egyénisége 1899. június 19-én született a Pozsony vármegyei Korompán, ahol édesapja kohómérnöként dolgozott, aki rövidesen mint *dr. Barlai Béla*, az ősi Alma Materünk, a selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskola neves vaskohász professzora lett, a világháború kitörésének idején ellátva a rektori tisztséget is.

Barlai Ervin 1916-ban előrehozott hadiériettségét tett, de a főiskolát nem kezdte meg, mert 1917-től az olasz frontra vezényelték, ahol súlyos, életre szóló sérüléseket szenvedett a közelében felrobbant akna szilánkjaitól. Leszerelése után, erdőmérnöki tanulmányait már a Sopronba menekült főiskolánkon kezdte meg, ahol 1923-ban kitüntetéses diplomát kapott.

Munkásságát Zalában a Herceg Esterházy Hitbizomány Bánokszentgyörgyi Erdőgazdálkodásánál kezdte meg, majd rövid ideig az Esterházyi Erdőgazdálkodásán számveteli, üzemgazdasági és szervezési feladatokkal ismerkedett.

1924 őszén visszahelyezték Zalába, nevezetesen Lentibe, ahol a látszólag önálló, de lényegében a Hitbizományhoz tartozó Kerkavölgyi Faipari Részvénytársaság hercegi erdőmérnök lett.

Barlai Ervin az 1950-es évek elején

Kezdetben az akkor épült lenti fűrészüzembe vezető iparvasútvonal tervezésével, majd kivitelezésével, üzemeltetésével és fejlesztésével foglalkozott. Mérnöki igényességével és gazdasági szemléletével hamar kiemelkedett kortársai közül, így nem volt véletlen, hogy 1929-ben a lenti fűrészüzem vezetőjévé nevezték ki.

Hamarosan élt is a bizalommal, mert a gazdasági világválság ellenére is, a kor hazai színvonalát túlhaladó technológiai és üzemszervezési intézkedéseivel, az újdonságként ható üzemstatistika bevezetésével, a termelés személyi feltételeinek kiemelt és ösztönző kezelésével, nem utolsósorban mélyen emberséges vezetői adottságai, látványosan eredményessé tette az üzemet.

Kimagasló mérnöki és közgazdasági teljesítményét elismerve, híre határainkon túlra is eljutott, több gazdag állásajánlatot is kapott, de ő hű maradt hazájához. Talán titkon érezhette is, hogy nemsokára itthon is szükség lesz tudására, tapasztalataira.

Beosztottjai, munkásai tisztelték szociális érzékenységeért, mély emberségeért, szakmai tudásáért, akikhez ő is ragaszkodott, ám a válás és a váltás ideje mégis elérkezett.

Tizenhét évnyi kiemelkedő zalai munkásságát elismerve, 1941-ben országos érdekből, az első bécsi döntéssel visszatért Munkácsra vezényelték, ahol a magyar–olasz érdekeltségű Latorca Ipari és Gazdasági Rt. műszaki igazgatója lett. A sors által sajnos rövidre szabott időben itt is bizonyította nem mindennapi tehetségét, mert a tőle megszokott magas színvonalon végezte 11 erdőgazdálkodás, 5 fűrészüzem és egyéb objektumok műszaki irányítását és felügyeletét.

A háború befejezését követően Budapestre, a Földművelésügyi Minisztériumba hívták. Ekkor szakmánkat illetően az ország erdészeti talpra állítása, életképes megszervezése volt a legnagyobb és legsürgetőbb feladat. A kormányzat a már többszörösen bizonyított, egyértelműen a korszak legfelkészültebb és legjobb szervezőképességű, karizmatikus személyiségű erdőmérnökét, Barlai Ervint bízta meg az időközben létrehozott Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek – a MÁLLERD – szakmai irányításával, mint ügyvezető igazgatót. Ez a szervezet a magyar erdészet történetének leghatékonyabb államerdészeti alakulata volt, melynek struktúrája, szellemi kisugárzása hét évtized távlatából máig érvényes működési elveket tartalmaz.

Barlai első számú szakmai vezetőként az *Erdőgazdaságpolitikai irányelvek* című tömör, de annál tartalmasabb munkájában írásban is összefoglalta a közeli és távlati célokat, többek között kiemelve az erdőgazdálkodás és a faipar egymásra épülésének fontosságát a háborúban letarolt erdők gyors felújítását, erdőterületünk jelentős növelését, a gyorsan növő fafajok alkalmazását, a természetes felújítás szorgalmazását, a fahasználat racionalizálását, erdeink jövedelmezőségének fokozását, s nem utolsósorban egy Erdősítési Alap létrehozását. Mindezeket híressé vált szállóigéjével támasztotta alá: „*Erdő nélkül nincsen Magyarország!*”

A fordulat éve, 1948 után a kommunista diktatúra megálljt parancsolt a nagyszabású terveknek. Barlait feljelen-

Barlai Ervin méltatása az Erdő 1967-es lapszámában, hibás születési dátummal

tették szabotálásért, mivel nem járult hozzá a fakitermelések drasztikus emeléséhez, melyre azután maga Rákosi adott utasítást. Még az ÁVH-nál is meghurcolták, s csak a Gondviselésnek köszönhető, hogy nem történt baja, de ez egyben a mély emberségét és bátorságát is érintő külön történet. Állásából azonban elbocsátották, a MÁLLERD kitűnő szervezetét egyúttal szétverték, őt 1950-ben kényszernyugdíjazták.

1950-től új és mégis sikeres korszak kezdődött életében, ugyanis egyik alapítóként munkát vállalt a tervezett Faipari Kutató Intézet létrehozásában, majd működtetésében. A faipar iránt is érzett erős vonzalma, s főleg tehetsége ekkor számtalan faipari találmányban és szabadalomban valósult meg, a sok közül egyet kiemelve: megoldotta a nyárfa farostlemezgyártásban való hasznosítását.

Kutatóként igen gazdag szakirodalmi tevékenységet is kifejtett több könyvével, könyvrészletével, a *Faipar* című folyóirat szerkesztésével és szakkikkeivel, miközben előadásokat is tartott Budapesten, a Műszaki Egyetemen és az Erdőmérnöki Főiskolán, Sopronban.

vatali közgazdász bevonásával kidolgozta az erdészeti és faipari ágazatok értékarányos árrendszerét. Ilyen irányú munkássága, melynek összefoglalóját az akkor egyik legrangosabb szakmai folyóirat, a *Közgazdasági Szemle* 1955. januári számában jelentette meg, mély meglepetésként érte a magyar közgazdász-társadalmat, de ugyanakkor ki is vívta annak elismerését.

Idézem *Kopátsy Sándor*, egykori neves közgazdász szavait: „Egy magyar, később világtörténelmi jelentőségű reformfolyamat elindítója közé, így került Barlai Ervin.” Az erdészeti és faipari ágazatban bevezetett értékarányos árrendszer egyértelműen sikeres eredményeket hozott, melynek hatására azt 1959. január 1-jétől a gazdasági élet minden területén bevezették.

Az 1950-es évek dereka felé, az akkor az Országos Tervhivatalban dolgozó fiatal erdőmérnök, *Madas András* közvetítésével – megálta a t a t á s á t félretéve – elvállalt egy igen kényes, életveszélyes feladatot, melynek megoldására szakmailag őt tartották a legalkalmasabbnak.

Nevezetesen az akkor nálunk is érvényben lévő sztálini közgazdaságtannak az erdészeti és faipari termelői árrendszerre is vonatkozó gyakorlatának tarthatatlanságát kellett bizonyítani, mely igen jelentős károkat okozott.

Barlait ezúttal is hazája szolgálata motiválta, s néhány fiatal tervhivatali közgazdász bevonásával kidolgozta az erdészeti és faipari ágazatok értékarányos árrendszerét. Ilyen irányú munkássága, melynek összefoglalóját az akkor egyik legrangosabb szakmai

Barlait az 1956-os forradalom dicső napjaiban – mintegy többszörösen kiérdemelt elégtételként – az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjévé nevezték ki. A forradalom leverése után azonban nem méltányolták szakmai és emberi kvalitásait, politikailag megbízhatatlannak tartották, s ő visszatért előző faipari munkahelyére, ahol továbbra is tudása legjavát adva dolgozott. Nyugalmazott faipari tudományos igazgatóhelyettesként 1967. július 3-án, 68 évesen érte a halál. Hamvai a Pesterzsébeti temetőben nyugszanak.

2009-ben Barlai Ervin születésének 110. évfordulója alkalmából a Zalaerdő Zrt. és az OEE Nagykanizsai Helyi Csoportunk emléktáblát helyezett el Lentiben, első munkahelyén. A meghitt ünnepségen részt vett fia, *prof. Barlai Zoltán* c. egyetemi tanár, mélyfűrési geológus, az MTA doktora is.

Barlai Ervin sorsa a 20. század viharos, sorsfordító évtizedeinek tragikus eseményeit megélt és megküzdött, elveit és erkölceit semmilyen kényszerítő körülmény hatására fel nem adó vezető értelmiségi szakember sorsa volt, aki tántoríthatatlanul ragaszkodott népéhez és magyarságához. Kivételes munkássága, szakmai nagysága, párosulva hallatlan kötelességtudásával és felelősségérzetével, a magyar erdőgazdálkodás és faipar mellett a közgazdaságtörténetben is örök értéket, történelmi mérföldkövet jelentett.

2018. február 7-én *Rosta Gyula*, a Zalaerdő Zrt. vezérigazgatója és *Varga*

A nagykanizsai emléktábla

Attila, az OEE Nagykanizsai Helyi Csoport akkori titkára, Barlai Ervin korszakos jelentőségű életművét Magyar Örökség-díj odaítélési elbírálásra terjesztették fel.

Dr. Baráth László
okl. erdőmérnök